

Zaaknummer: 0098300935
Documentnummer: 0098849976

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Van:	College van B&W
Team:	Beleid
Datum:	20 augustus 2026
Onderwerp:	Stand van zaken Spreidingswet, huisvesten statushouders & opvang Oekraïners
Bijlage memo:	Niet van toepassing
N.a.v. toezegging raad d.d.:	Niet van toepassing

De gemeente Weststellingwerf biedt opvang en huisvesting aan verschillende groepen die naar Nederland zijn gevlucht. Met deze memo informeren wij u over drie onderwerpen:

- De uitvoering van de Spreidingswet
- Het huisvesten statushouders
- De opvang van ontheemden uit Oekraïne

De uitvoering van de Spreidingswet

De Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) is van kracht. Deze wet verplicht gemeenten om te zorgen voor voldoende opvangplekken voor asielzoekers. Het uiteindelijke doel is dat er voldoende duurzame en over het land verdeelde opvangplekken zijn. Op dit moment verblijft bijna de helft van de asielzoekers in Nederland in noodopvang.

Figuur 1.1: Overzicht van verblijfssituatie asielzoekers bij het COA in Nederland (bron: <https://www.coa.nl/nl/lijs/capaciteit-en-bezetting>) dd 18 juli 2026

Het ministerie bepaalt elke twee jaar hoeveel opvangplekken er in Nederland nodig zijn. Dit gebeurt via een prognose, de zogeheten *capaciteitsraming*. Voor gemeente Weststellingwerf is op 27 februari 2026 voor de komende periode (een cyclus van twee

jaar) de capaciteitsraming vastgesteld op 129 opvangplekken, waarvan 8 voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's).

Provinciaal plan

Na het bekendmaken van deze capaciteitsraming stellen de 18 Friese gemeenten een provinciaal plan op (het provinciaal verslag). In dit plan staat hoe Friesland gezamenlijk aan de benodigde opvangplekken gaat voldoen. Dit betekent dat niet elke gemeente individueel aan de capaciteitsraming hoeft te voldoen, maar Friesland als provincie wel. Het kan dus zijn dat de ene gemeente meer opvangt dan in de capaciteitsraming staat en de andere gemeente minder opvangt dan in de capaciteitsraming staat.

Uiterlijk 1 december 2026 wordt het provinciaal verslag ingediend bij de minister. Op basis hiervan neemt de minister een *verdeelbesluit*. Dit is een besluit waar gemeenten zich aan moeten houden. Het interbestuurlijk toezicht (IBT) houdt hier toezicht op. Asielopvangplekken moeten tenminste beschikbaar zijn tot 31 december 2028 om mee te tellen voor de tweede cyclus van de Spreidingswet.

Situatie in Weststellingwerf

Weststellingwerf staat op dit moment op trede 1 van de interventieladder van het interbestuurlijk toezicht op de Spreidingswet. Dit betekent dat Weststellingwerf in de eerste cyclus heeft voldaan aan het verdeelbesluit.

Op dit moment heeft Weststellingwerf geen structurele (duurzame) opvanglocatie. In het vorige verdeelbesluit is opgenomen dat Weststellingwerf 32 asielzoekers moest opvangen. Dit is gerealiseerd met noodopvang in het Hotel van der Valk in Wolvega.

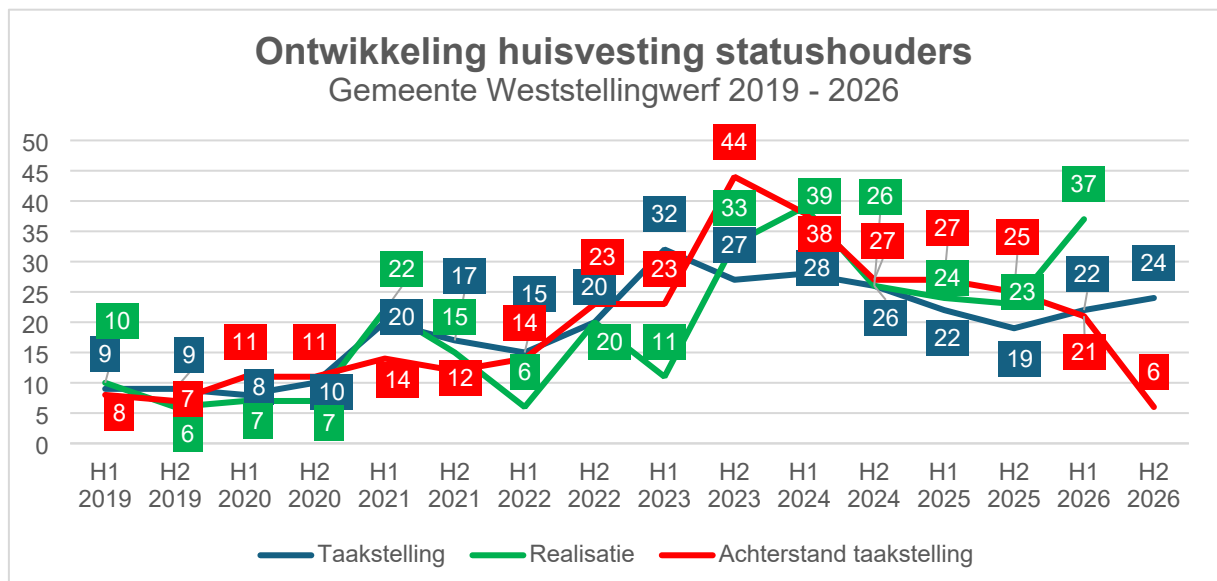
Het doel van de Spreidingswet is om toe te werken naar een duurzaam opvangsysteem. Opvangplekken die minder dan twee jaar beschikbaar zijn worden niet meegeteld in het provinciaal verslag. Dit betekent dat de noodopvang met een kortere looptijd niet meetelt in het provinciaal verslag voor de komende cyclus. Dit geldt onder andere voor de noodopvang in Hotel v/d Valk in Wolvega.

Weststellingwerf is momenteel in gesprek met andere Friese gemeenten die nog niet (voldoende) opvangplekken hebben gerealiseerd. Samen zoeken we naar oplossingen, met als doel dat Friesland als geheel opnieuw, voor de gehele komende cyclus, voldoet aan de Spreidingswet. In het najaar wordt het provinciaal plan aangeboden aan het ministerie en gedeeld met de gemeenteraden in Friesland.

Het huisvesten van statushouders

Gemeenten in Nederland zijn wettelijk verplicht om statushouders te huisvesten. Ieder halfjaar wordt een taakstelling vastgesteld door het Rijk. Weststellingwerf heeft in de periode 2021 – 2023 een forse achterstand opgelopen in het huisvesten van statushouders. Door de realisatie van noodhuisvesting aan de Hoofdweg in Wolvega en deelname aan de regionale doorstroomlocatie Ikenhiem in Beetsterzwaag is de achterstand ingelopen. Het was de verwachting dat Weststellingwerf op 1 juli 2026 voor het eerst in jaren geen achterstand meer zou hebben op het huisvesten van statushouders. Door vertraging in administratieve processen is dit niet gelukt en is de achterstand nog 6 te huisvesten personen.

Tot 1 juli 2026 zijn 37 personen gehuisvest. De taakstelling voor de eerste helft 2026 bedroeg 22 te huisvesten personen. De achterstand bedroeg 21 personen. De achterstand per 1 juli 2026 betreft 6 personen.

Figuur 2.1 – De ontwikkeling van de taakstelling en realisatie huisvesten statushouders van 2019 t/m juli 2026.

Er verblijven op dit moment ruim 60 personen in tijdelijke huisvesting die binnen nu en één à twee jaar duurzame vervolghuisvesting nodig hebben. De gemeente is in gesprek met Woningstichting Weststellingwerf en WoonFriesland om de benodigde doorstroom van statushouders te realiseren. De taakstelling voor de tweede helft van 2026 bedraagt 24 te huisvesten personen.

De opvang van ontheemden uit Oekraïne

In het voorjaar van 2026 is de opvanglocatie aan het Tjongerpad in Oldeholtwolde geopend. Deze locatie biedt vier jaar plaats aan 80 ontheemden uit Oekraïne. Weststellingwerf biedt opvang aan ongeveer 200 Oekraïense ontheemden in de gemeentelijke opvang. Er zijn zeven gemeentelijke opvanglocaties in de gemeente. Hiermee voldoet Weststellingwerf aan de Friese afspraken voor het aantal op te vangen Oekraïense ontheemden.

Na een participatietraject heeft het college van B&W op 30 juni 2026 besloten om de opvanglocatie in Nijeholtpade met één jaar te verlengen tot oktober 2027.

Daarnaast verblijven ongeveer 25 Oekraïense ontheemden in particuliere opvangplekken. De medewerkers van de gemeentelijke opvanglocaties zijn ook beschikbaar voor vragen van deze groep.

Uitfasering Tijdelijke Bescherming

De lidstaten van de Europese Unie hebben onlangs besloten om de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor Oekraïense ontheemden te verlengen tot 4 maart 2028. Dit betekent dat ontheemden tot die datum verblijfsrecht hebben in Nederland onder dezelfde voorwaarden als nu met één uitzondering. Oekraïners die onder de dienstplicht vallen hebben geen recht op opvang in de nieuwe richtlijn. Dit werkt niet met terugwerkende kracht.

De Rijksoverheid werkt aan de afbouw van de tijdelijke bescherming voor Oekraïense ontheemden: de '*Uitfasering Tijdelijke Bescherming*'. Dit betekent dat zij in de toekomst mogelijk een ander verblijfsdocument krijgen en dat hun rechten en plichten zullen veranderen.

Op dit moment vallen Oekraïense ontheemden onder de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming. Deze regeling geeft hen het recht om tijdelijk in de EU te wonen en te werken. De regeling is nadrukkelijk bedoeld als tijdelijke oplossing en niet voor langdurig verblijf.

De gemeente Weststellingwerf is inmiddels gestart met de voorbereidingen om de impact van deze veranderingen in kaart te brengen en de organisatie voor te bereiden op deze wijzigingen.